

26.06.2024

Forud for EU-topmøde: EU's Strategiske Dagsorden

Den Strategiske Dagsorden er stats- og regeringsledernes bud på, hvad EU bør have fokus på de næste fem år. Dagsordenen er staternes udtryk for, hvilken retning de mener EU skal bevæge sig i.

Skrevet af

Ditte Brasso Sørensen

📞 +4561101115

✉️ ditte@thinkeuropa.dk

Daniel Holsting

✉️ daniel@thinkeuropa.dk

Når EU's stats- og regeringschefer mødes, er det ikke kun for at blive enige om, hvem der skal have hvilke topposter. Et vigtigt punkt på dagsordenen er offentliggørelsen af den Strategiske Dagsorden. Den Strategiske Dagsorden er stats- og regeringsledernes bud på, hvad EU bør have fokus på de næste fem år. Teksten er vigtig, fordi den giver Kommissionen et klart indtryk af, hvor staterne mener, at EU bør bevæge sig hen.

Beskeden fra stats- og regeringscheferne er, at EU bør fokusere på sikkerhed og konkurrenceevne, mens det grønne aftryk er begrænset. Derudover er sundhed stor set fraværende, og Afrika nævnes slet ikke.

▮ Hvad er Den Strategiske Dagsorden?

Det Europæiske Råd (DER), hvor EU's stats- og regeringschefer udgør deltagerkredsen, offentliggør dets Strategiske Dagsorden hvert femte år i forbindelse med, at en ny Kommission træder til. Det er stats- og regeringschefernes input til, hvad de mener, Kommissionen skal have fokus i sit arbejdsprogram. Europa-Parlamentarikere kan naturligvis også tage pejling af dokumentet.

Siden dets oprettelse i 1974 har DER været en vigtig institution i det europæiske samarbejde, men er de seneste år, særligt under pandemien og krigen i Ukraine, blevet mere fremtrædende. DER blev formaliseret i Maastrichttraktaten og har siden Lissabontraktaten været anerkendt som en af EU's syv institutioner. **Ifølge Traktaten er DER's formelle rolle at tilføre fremdrift og fastlægge de overordnede politiske retningslinjer for EU. I praksis har DER fået en meget mere detail-regulerende rolle.**

Den tiltrædende Kommission vil i sit arbejdsprogram tage bestik både af udfaldet af Europa-Parlamentsvalget (og valgkampens temaer) og af stats- og regeringsledernes Strategiske Dagsorden, når den skal lægge snittet for hvilke temaer den vil fokusere på, og hvilke regulatoriske tiltag den vil foreslå. **Dagsordenen er derfor et vigtigt politisk dokument, selvom det ikke er juridisk bindende.**

Teksten er et kompromis mellem de 27 europæiske regeringsledere og er udarbejdet gennem en længere konsultation. Startskuddet for processen var regeringstopmødet i Grenada i oktober 2023, som er blevet fulgt op af en række konsultationer. Stats- og regeringscheferne har også, under formand Charles Michels ledelse, holdt en række møder i en mindre kreds i flere hovedstæder, herunder i København i november 2023. [\[1\]](#) **Dokumentet er således både et vigtigt retningsættende narrativ**

for Kommission, men også en kompromisposition, der fremhæver de brede politiske fællesnævner.

Et stærkt og suverænt Europa: EU's strategiske dagsorden 2024 – 2029

Regeringslederne slår fast, at deres overordnede vision for EU er at Unionen skal sigte efter blive "stærk og suveræn". EU's hovedfokus bør derfor være at modstå en eroderende global opbakning til frihandel og at styrke Europas sikkerhed. **Kort sagt, EU skal fokusere på sikkerhed og konkurrenceevne. Alt imens at Unionen bibeholder sit fokus på at blive det første klimaneutrale kontinent i 2050.**

DER anerkender, at både sikkerhed og konkurrenceevne vil kræve betydelige investeringer, men af løsninger nævnes kun den mindst kontroversielle, den europæiske investeringsbank (EIB) og den mest fiktive (nye egen ressourcer). DER opstiller en række prioriteter. Der lægges særligt vægt på:

Sikkerhed og forsvar

Verden er, i følge DER, blevet konfrontatorisk, transaktionel og usikker. EU skal indstille sig på at kunne navigere som en strategisk global spiller i en multipolær verden.

En vigtig brik i dette er at EU's forsvarskapacitet styrkes.

DER understreger, at der i EU i fremtiden skal investeres mere i forsvar, og at pengene skal bruges smartere. Det understreges, at der er **behov for innovative finansieringsværktøjer for at genopbygge den europæiske forsvarsindustri.** Dog er DER tilbageholdende, når det kommer til de fælles europæiske investeringer, og nævner her kun muligheden for at styrke EIB's rolle som investeringskatalysator.

DER understreger EU's fortsatte og blivende opbakning til Ukraine, både i form af militær støtte og støtte til genopretning. **Der gives intet bud på, hvad EU's relation til Rusland skal være på længere sigt.**

EU's konkurrenceevne

Et stærkt og suverænt Europa kræver, at EU's konkurrenceevne forbedres. DER lægger vægt på, at EU's suverænitet i strategiske sektorer skal styrkes. Ligesom at vækst og innovations-kløften skal mindskes både vis-a-vis EU's internationale allierede (læs: USA) og vores konkurrenter (læs: Kina). **Der lægges også vægt på økonomisk sikkerhed, altså behovet for at skærme EU mod unfair global konkurrence og opbygge sikre og stabile forsyningskæder.**

Det anerkendes, at det vil kræve signifikante investeringer, både offentlige og private, men igen med fokus på den mindst politisk betændte løsning, nemlig at styrke EIB's rolle og udbygge det indre marked. DER understreger dog, at EU bør arbejde for at indføre flere egen-ressourcer, men indikerer ikke hvilke. Egen ressourcer er indtægtskilder, der flyder direkte til EU, og ikke gennem EU-landene. Det er ambitionen, at den fælles EU-genopretningslån skal tilbagebetales med egen ressourcer, men disse er stadig ikke tilført.

Til gengæld fremhæves behovet for at sikre innovationsmiljøer og accelerere afbureaukratisering. Begge dagsordner der har vist sig nemme at blive politisk enige om, men svære at praktisere.

Det grønne

Tidligere læk af den Strategiske Dagsorden er blevet mødt med kritik, fordi klima og miljø stort set var skrevet ud. Dette har ændret sig noget, og i den seneste version figurerer 2050-målsætningen i toppen af dokumentet, og klima har fået et delafsnit under konkurrenceevne.

Der er dog stadig ikke et stærkt grønt aftryk dokumentet. Klima - og særligt energi - læses gennem en konkurrence- og sikkerhedslinse. Og natur og økosystemer nævnes kun i en sætning.

Migration

Migration er fremhævet i et særskilt afsnit. **Det understreges, at EU fremadrettet bør fokusere på partnerskaber med tredjelande**, dvs. fortsætte den praksis, der er etableret de seneste år med "Tea-Europe aftaler" med hhv. Tunesien, Egypten og

Mauretanien. Det understreges, at EU skal forholde sig åben og eksplorativt til nye løsninger på migrationsudfordringer, herunder afsøge muligheder for legal migration. **Outsourcing af asylbehandling og/eller ophold (Rwanda-modellen) nævnes ikke.**

EU's udvidelse

Udvidelse er en central tematik i den Strategiske Dagsorden. Det understreges, at den kommende udvidelse er drevet frem af sikkerhedspolitiske hensyn og ændrede geopolitiske realiteter. **Et mål med udvidelsen er altså også at gøre EU til en større global magt - både politisk og økonomisk.**

EU skal stadig følge den meritbaserede tilgang til udvidelse, men DER fremhæver, at udvidelsesprocessen fremadrettet vil være mere dynamisk (læs hurtigere og med bedre mulighed for at tiltræde dele af samarbejdet). **Det understreges, at EU i processen bør afprøve alle muligheder for gradvis integration.**

DER understreger, at EU bør sikre fremdrift i de interne reformer, der er nødvendige for at klargøre Unionen til udvidelse. Det gælder bl.a. gennemførelse af reformer af EU's institutioner. I modsætning til hvad bl.a. Tyskland og Frankrig har plæderet for tidligere, skal institutionelle reformer ikke gennemføres før, men kan foregå parallelt med udvidelsesforhandlingerne.

Dokumentet indeholder et særskilt afsnit om EU's værdier, med fokus på at sikre respekt for disse internt i Europa, herunder retsstatsprincippet, mediefrihed, og ikke-diskrimination af EU-stater. Dette afsnit skal læses i lyset af en kommende udvidelse, og den politiske opgave der ligger i at sikre, at fremtidens udvidelse af EU respekterer EU's værdier.

Resten af verden

Afrika nævnes ikke. Det til trods for, at EU har etableret flere partnerskabsaftaler med Afrikanske lande, både med fokus på energi og migration og at Kommissionen har italesat behovet for at styrket bånd til Afrika. **Andre vigtige globale aktører er også fraværende såsom Indien og Sydafrika nævnes heller ikke.**

Der gives generelle anvisninger om, at EU bør arbejde for udvikling og styrke multilateralisme, men konkrete visioner for fx de globale

klimaforhandlinger er også fraværende.

☐ Sociale problematikker og sundhed

I forbindelse med Europa-Parlamentsvalget blev det tydeligt, at sociale problematikker og sundhed særligt fylder i Syd- og Østeuropa. Sundhed er dog tæt på fraværende i den Strategiske Dagsorden, og behovet for at sikre en mere lige økonomisk udvikling og større sammenhængskraft nævnes, men det udfoldes ikke.

[1] Nedenstående er skrevet på baggrund af lækket udkast fra den 21. juni 2024.